

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ประเทศไทยเริ่มนโยบายพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ใญ่ยุติลง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะปรับดุลการชำระเงิน และพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ เนื่องจากดุลการค้าขาดดุลเป็นเวลานาน รัฐบาลจึงใช้นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา เพื่อลดสินค้าเขา ส่วนการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ โดยใช้นโยบายคุ้มครองของอุตสาหกรรม เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ มาตรการทางกานภาษี คือ ภาษีอากรต่าง ๆ และมาตรการที่มีลักษณะอื่น เช่น โควตา การควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน การคั้นเงินภาษี ฯลฯ เหตุผลอื่น ๆ ที่ใช้ในการสนับสนุนนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ คือ เพื่อที่จะแก้ปัญหาการว่างงาน ซึ่งการก่อตั้งอุตสาหกรรมจะช่วยสร้างงานให้กับคนงานที่ว่างงาน และเชื่อว่าในอนาคต แนวโน้มของราคาสินค้าอุตสาหกรรมจะสูงขึ้น ขณะที่ราคาสินค้าขั้นปฐมจะลดต่ำลง ประเทศไทยจะมีรายได้ลดลง หลังจาก พ.ศ. 2507 ซึ่งมีการประชุมของสหประชาชาติเกี่ยวกับการพัฒนาการค้า นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยก็เริ่มให้ความสนใจอุตสาหกรรมส่งออกโดยมีมาตรการต่าง ๆ

นโยบายของรัฐบาลในการคุ้มครองอุตสาหกรรม ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าได้แก่มาตรการทางกานภาษี คือ ระบบภาษีอากร และมาตรการอื่น ๆ ที่มีลักษณะอื่น ได้แก่ การควบคุมสินค้าเขาและออก การควบคุมราคาสินค้าและการจัดตั้งอุตสาหกรรมภายในประเทศ การส่งเสริมอุตสาหกรรม นโยบายทางกานสินเชื่อ และการส่งเสริมการส่งออก ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะมาตรการที่มีผลบังคับใช้ในปี 2518.

1. ระบบภาษีอากร ประกอบด้วยภาษีขาเข้า ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ภาษีขาออก ซึ่งรวมค่านี้อย่างเดียว ค่านี้อย่างเดียว และค่าภาคหลวงแร่ การเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ของรัฐบาล วัตถุประสงค์หลักก็คือ เพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ก็มีผลทางด้านการคุ้มครองอุตสาหกรรมด้วย โดยเฉพาะภาษีขาเข้าซึ่งมีอัตราค่อนข้างสูงหลังจากมีการปรับภาษีในปี 2517 ปี 2516 มีการปรับปรุงอัตราภาษีการค้าของสินค้าเข้าและสินค้าภายในประเทศ มีอัตราต่างกัน เช่นเดียวกับอัตราภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากสินค้าเข้าและสินค้าภายในประเทศ จึงมีผลทางด้านการคุ้มครองอุตสาหกรรม ส่วนภาษีขาออกจะเก็บจากสินค้าเพียง 7 ประเภทเท่านั้น และภาษีการค้าของสินค้าส่งออก มีอัตราค่อนข้างต่ำส่วนใหญ่มักจะมีค่า 1.5 - 2 % เพื่อสนับสนุนสินค้าออกให้ส่งออกมากขึ้น ค่านี้อย่างเดียวและน้ำค่านี้อย่างเดียว นอกเหนือไปจากเป็นรายได้ของรัฐบาลแล้ว เป็นเครื่องมือในการควบคุมการส่งออกข้าวและน้ำค่านี้อย่างเดียวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่วนค่าภาคหลวงแร่นั้น ไม่มีผลทางด้านการคุ้มครองเลย นอกจากเพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาลเท่านั้น

2. การควบคุมสินค้าเข้าและออก จะมีผลทางด้านการคุ้มครองโดยตรง นโยบายควบคุมสินค้าเข้ามีหลายแบบ ได้แก่ การกำหนดโควตา การห้ามนำเข้าและการอนุญาตให้นำเข้าอย่างมีเงื่อนไข การกำหนดโควตาและการห้ามนำเข้าเป็นการสร้างอำนาจผูกขาดให้กับผู้ส่งเข้าและผู้ผลิต ทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาสูง ผู้ผลิตและผู้ส่งเข้าจะได้อะไรส่วนเกิน (excess profit) จุดมุ่งหมายของการควบคุมสินค้าเข้าเพื่อจะคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ส่วนวัตถุประสงค์ของการควบคุมสินค้าออก เพื่อป้องกันการขาดแคลนสินค้าภายในประเทศ กรณีที่ราคาสินค้าออกสูงกว่าราคาภายในประเทศ และการควบคุมสินค้าออกก็ทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การกำหนดโควตา การไม่อนุญาตส่งออก การอนุญาตส่งออกโดยมีเงื่อนไข การกำหนดอัตราสำรองของสินค้าส่งออก การกำหนดราคาส่งออกขั้นต่ำ การควบคุมมาตรฐานส่งออก นโยบายเหล่านี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของสินค้าออก

3. การควบคุมราคาสินค้าและการจัดตั้งอุตสาหกรรมในประเทศ มีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ ป้องกันการค้ากำไรเกินควรและป้องกันการแข่งขันการควบคุมราคาสินค้าดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งจะมีการกำหนดราคาขั้นต่ำ (floor price) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และกำหนดราคาขั้นสูง (ceiling price) คุ้มครองผู้บริโภค การควบคุมราคาสินค้าจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการควบคุมสินค้าออก เพื่อป้องกันการขาดแคลนสินค้า การราคาส่งออกสูงกว่าราคาสินค้าภายในประเทศ ส่วนนโยบายการจัดตั้งอุตสาหกรรมในประเทศ ดำเนินการโดยกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีอำนาจที่จะพิจารณาให้อนุญาต ระงับการให้อนุญาต และกำหนดเงื่อนไขการอนุญาตให้จัดตั้ง ขยาย และต่อไปอนุญาตของโรงงานอุตสาหกรรม การระงับการให้อนุญาตจัดตั้ง ขยายโรงงานอุตสาหกรรม จะมีผลคุ้มครองอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมโดยตรง มีอำนาจในการผูกขาดตลาดสินค้า เหตุผลที่รัฐบาลใช้ในการระงับการให้อนุญาตและกำหนดเงื่อนไขในการให้อนุญาต จัดตั้ง ขยาย และต่อไปอนุญาตของโรงงานอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมก็สามารถผลิตสินค้าสนองความต้องการภายในประเทศได้เพียงพอ ลดการแข่งขัน และพัฒนาอุตสาหกรรมให้มั่นคง

จากนโยบายการควบคุมสินค้าเข้าและออก นโยบายควบคุมราคาสินค้า และจัดตั้งอุตสาหกรรมภายในประเทศ จะเห็นว่านโยบายเหล่านี้จะนำไปสู่ระบบการค้าแบบผูกขาดมากกว่าจะเป็นระบบการค้าแบบเสรี

4. การส่งเสริมอุตสาหกรรม เริ่มมี พ.ร.บ. ส่งเสริมอุตสาหกรรมขึ้นเป็นฉบับแรกในปี 2497 และในปี 2502 ก็ได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มี พ.ร.บ. ส่งเสริมอุตสาหกรรมออกมาอีกหลายฉบับในช่วง 2503-2512 เป็นนโยบายที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเข้าโดยการสนับสนุนให้นำวัสดุตั้งสำเร็จรูปที่ใช้ในการผลิตมาจากต่างประเทศ เมื่อมี พ.ร.บ. ส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2515 เริ่มมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก อย่างไรก็ตามโครงสร้างของสิทธิประโยชน์โดยทั่วไป ยังจูงใจให้ผู้ผลิตผลิตเพื่อขายในตลาดในประเทศ แต่สถานการณ์

ทางเศรษฐกิจ ทำให้อุตสาหกรรมบางประเภทส่งออกได้มาก เช่น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม น้ำตาล อุตสาหกรรมผลิตอาหาร รวมทั้งอาหารสัตว์

5. นโยบายทางคานาสินเชื่อ ได้รับความร่วมมือจากหลายสถาบัน ได้แก่ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานชนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม และธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันเหล่านี้เป็นสถาบันเงินทุนที่ให้ความช่วยเหลือแก่การลงทุนภาคเอกชน อัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยที่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยให้เงินทั้งระยะยาวและระยะปานกลางแก่อุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเข้า อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มมาก ตลอดจนส่งเสริมอุตสาหกรรมในเขตภูมิภาค สำนักงานชนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นสถาบันเงินทุนของรัฐบาลที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อมและผู้ได้รับสัมปทานการไฟฟ้าขนาดเล็ก ในวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท ธนาคารแห่งประเทศไทยจะให้ความช่วยเหลือในคานารับช่วงซื้อลด โดยคิดอัตรารับช่วงซื้อลดที่สัญญาใช้เงินในอัตราต่ำ

6. การส่งเสริมการส่งออก เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก ในปี 2514 รัฐบาลจึงประกาศใช้มาตรการจ่ายเงินชดเชยค่าภาษีอากรให้แก่ผู้ส่งออก เป็นการช่วยลดต้นทุนให้ต่ำลงซึ่งจะช่วยให้สามารถขายแข่งกับสินค้าในตลาดโลกได้ดีขึ้น ค่าภาษีอากรที่จะพิจารณาจ่ายเงินชดเชยให้ ได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร ภาษีที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ค่าภาษีอากรอย่างอื่น ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในมูลค่าวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ เครื่องจักร เชื้อเพลิง และพลังงานอย่างอื่นที่ใช้ในการผลิตสินค้า แต่ไม่รวมถึงภาษีเงินได้ ภาษีที่เรียกเก็บจากทรัพย์สินธรรมชาติ และภาษีอากรที่อาจขอคืนได้ตามกฎหมาย

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะใช้นโยบายหลายประเภทในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ แต่ในการศึกษานี้จะวิเคราะห์เฉพาะมาตรการทางคานาภาษีอากรที่มีผลต่อโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศเท่านั้น โดยการวัดอัตราการคุ้มครองทั้งแบบ NPR และ EPR NPR คือเปอร์เซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างราคาของผู้ผลิตภายใน

ในประเทศกับราคาที่จะเกิดขึ้นเมื่อไม่มีมาตรการคุ้มครอง EPR คือเปอร์เซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมภายในประเทศกับมูลค่าเพิ่มที่จะเกิดขึ้น เมื่อไม่มีมาตรการคุ้มครอง EPR จะเหมาะสมในการวัดการคุ้มครองมากกว่า NPR เพราะ EPR จะวัดอัตราการคุ้มครองทั้งผลผลิตและปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรม ขณะที่ NPR จะวัดเฉพาะผลผลิตเท่านั้น ในการศึกษาจะแบ่งอุตสาหกรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา (อุตสาหกรรมที่ส่งสินค้าเขามากกว่า 10 % ของอุปสงค์รวมภายในประเทศ) อุตสาหกรรมส่งออก (อุตสาหกรรมที่ส่งสินค้าออกมากกว่า 10 % ของอุปทานรวมภายในประเทศ) นอกนั้นเป็นอุตสาหกรรมภายในประเทศ จะทำการวัด NPR ทั้งแบบ potential และ realised การวัด NPR ตามวิธีข้างต้นเป็นการวัดแบบ potential ส่วนการวัด realised NPR คือการเปรียบเทียบราคาโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างราคาสินค้านอกโรงงานในประเทศ (domestic exfactory price) กับราคา ซี.ไอ.เอฟ. ในทำนองเดียวกันก็จะวัด EPR ทั้งแบบ potential และ realised

สำหรับการวัด EPR นั้นจะใช้ทั้งวิธีของ Balassa และ Corden ซึ่งวัดมูลค่าเพิ่มต่างกัน มูลค่าเพิ่มตามวิธีของ Balassa จะไม่รวมปัจจัยการผลิตประเภท N-T (non-traded input) แต่มูลค่าเพิ่มตามวิธีของ Corden จะรวมมูลค่าเพิ่มของปัจจัยการผลิตประเภท N-T เข้าไปด้วย ดังนั้น EPR ตามวิธีของ Corden จะมีค่าต่ำกว่า EPR ของ Balassa เนื่องจากมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนซึ่งให้สิทธิประโยชน์ในดานภาษีอากร จึงมีการวัดผลของการส่งเสริม (promotion effect) คือเปอร์เซ็นต์ของส่วนเกินระหว่างมูลค่าเพิ่มในประเทศเมื่อมีการส่งเสริมและเมื่อไม่มีการส่งเสริม

การคำนวณ NPR และ EPR ณ อัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบัน (actual exchange rate) จะให้ผลที่สูงกว่าความเป็นจริง (overvaluation)

เพราะอัตราแลกเปลี่ยนปัจจุบันเป็นอัตราแลกเปลี่ยนที่สูงกว่าความเป็นจริง จึงต้อง
ปรับให้เป็นอัตราแลกเปลี่ยนในกรณีที่มีการค้าเสรี (free trade exchange rate)
แล้วคำนวณ NPR และ EPR ณ อัตราแลกเปลี่ยนใหม่ ซึ่งก็คือ NPR และ EPR
สุทธิ การคำนวณ EPR สุทธิจะใช้เฉพาะวิธีของ Corden เท่านั้น ผลที่ได้จะเป็น
การวัด DRC (domestic resource cost) ของอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา
และส่งออก

ถึงแม้ว่านโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมในช่วงปี 2515-2518 จะส่งเสริม
อุตสาหกรรมส่งออกก็ตาม แต่รัฐบาลก็ยังไม่ได้ทอดทิ้งอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา
เนื่องจากอุตสาหกรรมประเภทนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยลดการขาดดุลการค้า จึงทำการ
วัดอัตราการทดแทนสินค้าเขา คือ เปรอเซ็นต์ของความแตกต่างระหว่างสินค้าเขาที่
เกิดขึ้นจริงกับสินค้าเขาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อจะดูว่าอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา
จะสามารถทดแทนการนำเข้าได้ก็เพียงใด

ผลของการวิเคราะห์โครงสร้างอุตสาหกรรม โดยเปรียบเทียบอุตสาหกรรม
ทั้ง 3 ประเภท คือ อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา อุตสาหกรรมภายในประเทศ และ
อุตสาหกรรมส่งออก เมื่อพิจารณาอัตราการคุ้มครองแบบ NPR และ EPR ทั้ง
potential และ realised ตามวิธีของ Balassa และ Corden จะ
เห็นว่ามาตรการทางภาษีอากร และการส่งเสริมอุตสาหกรรม จะให้ผลทางการ
คุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ มากกว่าอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา และอุตสาห-
กรรมส่งออก และเมื่อวัดผลของการส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออกจะได้รับผลของการ
ส่งเสริมมากกว่าอุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขา และอุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่ง
เป็นไปตามนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออก สำหรับค่าของ NPR สุทธินั้น
เมื่อพิจารณาในแง่ของ potential ถึงแม้ว่าจะทำการคำนวณ ณ อัตราแลกเปลี่ยน
ที่ปรับใหม่แล้วก็ตาม อุตสาหกรรมภายในประเทศก็ยังคงได้รับผลของการคุ้มครองสูง
กว่า อุตสาหกรรมอีก 2 ประเภท ส่วน realised NPR สุทธิ ไม่อาจจะหอบุคิ

ไควว่า อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขาและอุตสาหกรรมภายในประเทศ อุตสาหกรรม ไควจะได้รับผลของการคุ้มครองมากกว่ากัน เพราะอุตสาหกรรมภายในประเทศหลาย อุตสาหกรรม ไม่อาจจะหาขอมูลได้ เมื่อพิจารณา ค่า potential EPR สุทธิ อุตสาหกรรมส่งออกจะมีค่าเป็นลบ แสดงว่าค่า DPC ต่ำกว่า WRC (world resource cost) ขณะที่อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขาและอุตสาหกรรมภายใน ประเทศมีค่าเป็นบวก แสดงว่า DPC สูงกว่า WRC ดังนั้นสรุปไควว่าเฉพาะ อุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้นที่มีประสิทธิภาพในการผลิต ค่า realised EPR สุทธิ จะมีค่าเป็นลบทั้งหมด เมื่อพิจารณาในแง่นี้ จะเห็นว่าอุตสาหกรรมทั้ง 3 ประเภทมี ประสิทธิภาพในการผลิต ส่วนอัตราการทดแทนสินค้าเขาจะมีค่าเป็นบวก แสดงว่า อุตสาหกรรมทดแทนสินค้า เขาสามารถผลิตสินค้าทดแทนการนำเข้าได้ในอัตราที่น่าพอใจ ถึงแม้ว่าจะมีบางอุตสาหกรรมที่ยังไม่สามารถผลิตสินค้าได้เพียงพอกับความต้องการภายใน ประเทศ แต่ในอนาคตเชื่อว่าอุตสาหกรรมเหล่านี้จะสามารถผลิตสินค้าทดแทนการ นำเข้าได้

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในช่วงปี 2507-2518 โดยทั่วไปรัฐบาลมุ่งที่จะให้ความคุ้มครองแก่อุตสาหกรรมภายในประเทศมากที่สุด แต่ ในความเป็นจริง อุตสาหกรรมทดแทนสินค้าเขาจะได้รับการคุ้มครองมากที่สุด ส่วน อุตสาหกรรมส่งออกอัตราการคุ้มครองที่คำนวณได้จะมีค่าเป็นลบ แสดงว่ารัฐบาลไม่ ส่งเสริมให้ส่งออก เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีในปี 2517 และนโยบาย ส่งเสริมอุตสาหกรรมในช่วงนี้ เริ่มเน้นทางคานนโยบายส่งออก ประกอบกับค่า EPR สุทธิที่คำนวณได้ แสดงว่าเฉพาะอุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้นที่มีประสิทธิภาพในการผลิต อุตสาหกรรมส่งออกจึงมีแนวโน้มดีขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. นโยบายต่าง ๆ ที่รัฐบาลใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม ย่อมจะมีข้อบกพร่องจากการศึกษานโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล พบว่ามีบางสิ่งบางอย่างที่รัฐบาลควรจะต้องคำนึงถึงในการวางนโยบายในปีต่อ ๆ ไป

1.1 ควรมีการปฏิรูประบบภาษีอากรใหม่ ให้เป็นระบบภาษีอากรที่มีอัตราเดียว (uniform tariff) สำหรับสินค้าทุกประเภท ระบบภาษีอากรที่จะปฏิรูป ได้แก่ อากรขาเข้า อากรขาออก ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต เพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มิฉะนั้น ทรัพยากรส่วนใหญ่จะไหลไปสู่อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสูง ทำให้อุตสาหกรรมที่ได้รับการคุ้มครองต่ำไม่พัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งมักจะเป็นอุตสาหกรรมย้อนหลัง (backward linkages) เช่น ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ซึ่งมีอัตราภาษีต่ำกว่าสินค้าสำเร็จรูป

อัตราภาษีที่สูงมากจะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ คือ เป็นการคุ้มครองผู้ผลิตมากเกินไป ทำให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีการแข่งขันจากสินค้าเขาน้อยมากหรือไม่มีเลย และผู้ผลิตจะได้กำไรส่วนเกิน (excess profit) เมื่อสินค้าในประเทศมีราคาสูง ก็จะส่งออกได้น้อยเนื่องจากมีราคาสูงไม่สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ อีกประการหนึ่งสินค้าที่ถูกตั้งกำแพงภาษี จะก่อให้เกิดการลักลอบนำสินค้าเข้ามาโดยไม่เสียภาษี เป็นเหตุให้รัฐบาลขาดรายได้ ดังนั้น ถ้าเป็นไปได้ รัฐบาลจึงควรที่จะลดอัตราภาษีลง

ภาษีการค้าและภาษีสรรพสามิต ควรจัดเก็บโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาลเท่านั้น อัตราที่เรียกเก็บจากสินค้าเข้าและสินค้าภายในประเทศควรจะเป็นอัตราเดียวกัน เพื่อมิให้ผู้ผลิตภายในประเทศได้รับการคุ้มครองมากเกินไป

1.2 นโยบายควบคุมสินค้าเข้า และนโยบายการจัดตั้งอุตสาหกรรมในประเทศไทย การห้ามสินค้าเข้า และไม่อนุญาตให้จัดตั้งอุตสาหกรรมใหม่ เป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมมากเกินไป และมักจะเป็นอุตสาหกรรมทารก

(infant industry) ซึ่งควรจะคุ้มครองเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น การคุ้มครองนานเกินไป จะทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้มีประสิทธิภาพต่ำ เพราะปราศจากคู่แข่งชั้น จึงควรจะใช้นโยบายการค้าเสรี แทนที่จะเป็นระบบผูกขาดกึ่งที่เป็นอยู่

1.3 ควรจะส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออกใหม่มากกว่านี้ การที่อุตสาหกรรมส่งออกขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงปี 2515-2517 เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจไม่ชะงักเป็นผลมาจากนโยบายส่งเสริมของรัฐบาล ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการคืนเงินภาษีและนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งออกก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันก็มีการควบคุมสินค้าออก ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นนโยบายที่ขัดแย้งกัน อุปสรรคสำคัญของการส่งออกก็คือ ราคาส่งออกสูงกว่าตลาดโลก เพื่อที่จะช่วยลดต้นทุนในการส่งออก รัฐบาลควรที่จะจ่ายเงินอุดหนุน (export subsidy) ให้แก่ผู้ส่งออก

1.4 รัฐบาลควรที่จะจัดหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะปัญหาสำคัญของการลงทุนก็คือ ขาดแคลนเงินลงทุน

2. สำหรับผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยต่อในเรื่องนี้ เรื่องที่ควรจะทำการศึกษาวิจัย ได้แก่

2.1 นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี 2515 เป็นนโยบายส่งเสริมสินค้าออก แต่อุตสาหกรรมส่งออกก็ยังไม่ขยายตัวเท่าที่ควร จึงควรทำการวัดอัตราการไม่ส่งเสริมสินค้าออก (bias against exporting) และอัตราการขยายตัวของสินค้าออก (export expansion effect)

2.2 ในการศึกษาที่ใช้ตารางปัจจัย-ผลผลิต (input-output table) ของปี 2514 มี 75 อุตสาหกรรม การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้ตารางปัจจัย-ผลผลิตของปี 2521 มี 180 อุตสาหกรรม เป็นตารางที่ปรับปรุงใหม่ จะให้ผลที่ถูกต้องกว่า

2.3 ทำการศึกษาผลของการคุ้มครองที่มีต่อการจัดสรรทรัพยากร การจ้างงาน การลงทุน การชำระหนี้ และทำการศึกษาเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่มีอัตราการคุ้มครองสูง เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการวางนโยบาย